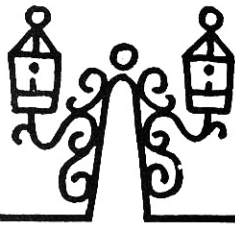

Pallas Panu ennen pankkia

Tässä kuva, josta jo puhuin, tuttu kivitalo keskellä Oulua, Pallas ennen itsenäisyyden aikaa, ennen pankkia, "Poppia". Tuttu talo Kirkkokadun ja Pakkahuoneenkadun kulmassa, mutta jotain outoa vanha oululainen siinä heti huomaa, paitsi että oikein vanha oululainen saattaa jopa muistaa, että niinpä tosiaan, siinähan oli sisäänkäynti kulmassa, silloin alussa.

Pallaksen piirsi mainetta niittänyt arkkitehti Walter Thomé 1906. Silloin oli jo perustettu As. Oy. Pallas, joka sitten Thomén piirustusten mukaan rakennutti tämän tyylikkään jugendtalon. Talo valmistui 1910. Silloin oli Oulussa

vain kaksi tähän verrattavaa kivirakenteista asuintaloo, Hammarin kivitalona tunnettu toissa kesänä tiiliksi purettu talo ja Tuomi-yhtiö Kajaaninkatu 26, pystyssä yhä ja hyvässä hoivassa.

Kuvan oikeassa reunassa näkyy KOP:n jo historiaan siirtynyt Oulun toimitalo mallia 1899, juhllallisia asuinhuoneistoja siinäkin.

Pallaksen perustajia oli Oulun kauppiaaksi muuttanut K. F. Paulamäki, jonka tässä talossa vuosikymmeniä toimineen liikkeen oululaiset kauan muistavat. Myös Pakkahuoneenkadun puolelta vie tänäkin päivänä ovi komeaan liikehuoneistoon, siihen, jossa YK:n eli ylio-

piston kanslian vuokrakaudella oli opintoasiaintoimisto. Kuulin sitä silloin kutsuttavan "akateemiseksi kenkäkaupaksi", koska siitä lähti kenkäkauppa Pasa ja tuli yliopisto. Sen huoneiston komistuksena on erikoisen kaunis kaakelilattia. Olen kuullut kerrottavan, että sen mestarina oli edellämäinittu Paulamäki, itse K. F. Hän oli nimittäin ennen kauppiaaksi ryhtymistään toiminut muurarinmestarina.

Pallaksen pienen nurkkaoven päällä on kyltti, jossa sanat ROHDOSKAUPPA, jugendtyylisin kirjaimin. Kulmahuoneisto kai toimi rohdoskauppana siihen saakka, kun Oulun Seurahuoneessa huhtikuussa 1917 perustettu Pohjolan Osakepankki osti koko Pallas-talon. Pankin toiminta pääsi todella alkamaan vasta vapaussodan jälkeen, mutta jo samana vuonna 1918 niin hyvin, että pohjoissuomalaiseksi maakuntapankiksi perustettu POP osti pääkonttoriaan varten koko komean talon ja toimi siinä sitten loppuunsa asti, mikä jo olikin enempi murheellinen asia.

POP:n jälkeen syntyi 1951 talon nykyinen omistaja As. Oy. Kirkkokatu 10. Pää-Pallaksen kyljessä näkyy kuvassamme talon "pikkupuoli", kaunis kaksikerroksinen rakennus, jonka toisessa kerroksessa aluksi sijaitsi mm. Oulun Kauppaklubi, myöhemmin ja aina jatkosodan tuhoisaan pommi-iskuun asti Oulun kauppakamari. Sen talon alakerrassa oli alusta alkaen mm. Aina Hurskaisen kangas- ja ompelutarvikeliike

ja Kählmanin kenkäkauppa. Kuvaharvinaisuuden omistaja, konsuli Ali Byström, muisteli aivan erityisellä mieltymyksellä Heikki Kählmania, jolta hän sekä poikasena äitinsä kanssa että aikamiehenä ehti ostaa monet kengät. Kauppias Kählman oli sääkeri herra, konsulin mielestä lähinnä germaanisenjämttiä ihmistyyppiä, pidättyväisen hienostunut käytös, huomaavainen, mutta hieman etäin, kaulassa aina kivikova valkea kaulus. Eikä missään korjattu kenkiä niin hienosti kuin Kählmanilla.

Kählmania ja hänen kenkiään muisteli myös Eeva Reinilä, Paulamäeksi syntynyt, mutta muisti hän senkin, että hänen tätiensä lähetti hänet rohdoskauppaan evästämmällä: "Osta hienoa nyysii hienoon nokkaan hienolle neidille!" Hienotkin neidit saattoivat käyttää nuuskaa, mutta ilmeisesti vain nenävaivoja parantaakseen.

Kuvaushetki ajoittuu siis lähinnä talven 1911 ja sotatalven 1918 välille, mainitut vuodet mukaanluettuina. Vasemmalla pilkottaa silloinen Arne Högsstenin vaatekauppa, Pallaksen talojen jälkeen jo kuvailtu ruotsalainen kansakoulu, Vanhan apteekin kulmatalo, Illikainen, Oulasvirran kulmatalo (Santaholma tolpan takana) ja laitimaisena "Lumperi" eli Teräksen (entinen) talo, Pallaksen lisäksi kaksi viimeksimainittua ainoat pystyssä.

Lopuksi nimimerkki vielä haluaa muistuttaa PVP:lle, että luokkatoveri Thure oli Lidström, ei Lindström, ja että Erkki Tuomikoski oli opettajana Ruhtinansalmella, ei Ruhtinaansalmella.

Kuvaharvinaisuus: Pallas Oulun keskustassa ennen itsenäisyyden aikaa.